CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny ***Formuła 2015***

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ 1

Poziom podstawowy
Test

Symbol arkusza
EPOP-P1-**100**-2608

DATA: **24 sierpnia 2026 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **170 minut**

(łącznie na rozwiązanie testu i napisanie wypracowania)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **20**

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

☐ Uprawnienie zdającego do dostosowania zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone 1 i 2 – jeden z testem, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny (z testem) zawiera 12 stron (zadania 1–12). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i ze słownika poprawnej polszczyzny.

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na następnych stronach.

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i **tylko własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Nicholas Carr
Jak internet wpływa na nasz mózg

Niegdyś z łatwością pogrążałem się w lekturze książki albo długiego artykułu. Mój umysł dawał się uwieść zwrotom akcji bądź wymianom argumentów – i tak spędzałem całe godziny, przemierzając długie bloki tekstu. Obecnie zdarza mi się to dość rzadko. Zaczynam się dekoncentrować po stronie albo dwóch. Robię się niespokojny, gubię wątek, rozglądam się za czymś innym do zrobienia. Mam wrażenie, że za każdym razem muszę na siłę kierować swoją niepokorną uwagę z powrotem na tekst. Pogrążanie się w „głębokiej lekturze", kiedyś tak naturalne, obecnie przypomina walkę.

Chyba wiem, co się dzieje. Od ponad dziesięciu lat spędzam sporo czasu w internecie: szukam informacji, surfuję, a od czasu do czasu także dodaję coś do ogromnych baz danych online. Sieć jest prawdziwym darem niebios dla mnie jako pisarza. Proces zbierania materiałów, który kiedyś wymagał spędzenia wielu dni wśród bibliotecznych półek albo w czytelniach czasopism, obecnie trwa parę minut. Kilka wyszukiwań za pomocą Google, parę szybkich kliknięć hiperłączy – i mam komplet faktów albo dokładny cytat, którego potrzebuję.

Nie byłbym w stanie obliczyć, ile godzin zaoszczędziłem dzięki internetowi. Obecnie załatwiam online większość spraw finansowych oraz znaczną część zakupów. Używam przeglądarki, aby zapłacić rachunki, zaplanować spotkania, zarezerwować bilety lotnicze i pokoje w hotelach, wysłać zaproszenia i kartki z życzeniami. Nawet kiedy nie pracuję, często przedzieram się przez wirtualny gąszcz, aby czytać i pisać e-maile, przeglądać nagłówki artykułów prasowych i postów na blogach, oglądać filmy, ściągać muzykę albo po prostu przeskakiwać swobodnie z linku na link.

Internet stał się dla mnie uniwersalnym środkiem przekazu – kanałem dostarczającym liczne informacje, które za pośrednictwem moich oczu i uszu płyną do umysłu. Zalet bezpośredniego dostępu do tak bogatej i wygodnej w obsłudze bazy danych jest wiele.

Te dobrodziejstwa są prawdziwe – ale mają swoją cenę. Jak wskazywał Marshall McLuhan, media nie są wyłącznie kanałami informacji. Owszem, karmią umysł, lecz jednocześnie kształtują proces myślenia. Online czy – nie, obecnie mój umysł jest nastawiony na przyjmowanie wiadomości w taki sposób, w jaki dostarcza ich internet, czyli w postaci szybko płynącego strumienia danych. Kiedyś byłem nurkiem w morzu słów, teraz ślizgam się po ich powierzchni jak na skuterze wodnym.

Wydaje się, że dotarliśmy do ważnego punktu w historii intelektu i kultury, do momentu przejścia między dwoma modelami myślenia. W zamian za nieprzebrane bogactwa, które daje nam internet (tylko zrzęda nie chce ich widzieć), oddajemy to, co Scott Karp nazywa „naszym starym procesem myślenia linearnego". Spokojny, skoncentrowany, niezmącony umysł linearny zostaje odsunięty na bok przez nowy typ umysłu, który chce i musi przyjmować oraz oddawać informacje w porcjach krótkich, chaotycznych i często pokrywających się zawartością – im szybciej, tym lepiej.

Przez pięć ostatnich wieków – odkąd prasa drukarska Gutenberga przyczyniła się do upowszechnienia czytania książek – w sztuce, w nauce i w społeczeństwie najważniejszą

rolę odgrywa linearny umysł literacki. Jest to równie giętki jak przenikliwy, pełen polotu umysł renesansu, racjonalny umysł oświecenia, nowatorski umysł rewolucji przemysłowej, a nawet wywrotowy umysł modernizmu. Wkrótce jednak ten umysł może należeć do przeszłości.

Na podstawie: Nicholas Carr, *Płytki umysł. Jak internet wpływa na nasz mózg*, www.wszystkoconajwazniejsze.pl

Zadanie 1. (0–2)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Nicholasa Carra. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Zgodnie z tekstem, internet wpływa na sposób myślenia.	**P**	**F**
W tekście wskazano zalety i wady używania internetu.	**P**	**F**
W tekście zapowiada się rozwój myślenia linearnego.	**P**	**F**

Zadanie 2. (0–1)

Na podstawie tekstu Nicholasa Carra wyjaśnij, jak korzystanie z internetu wpływa na czytanie książek.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

Na podstawie tekstu Nicholasa Carra sformułuj dwa argumenty przekonujące o użyteczności internetu.

Argument 1.: .....

.....

.....

Argument 2.: .....

.....

.....

Zadanie 4.

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

KONRAD

[…]
Gdzie człowiek, co z mej pieśni całą myśl wysłucha,
Obejmie okiem wszystkie promienie jej ducha?
Nieszczęsny, kto dla ludzi głos i język trudzi:
Język kłamie głosowi, a głos myślom kłamie;
Myśl z duszy leci bystro, nim się w słowach złamie,
A słowa myśl pochłoną i tak drżą nad myślą,
Jak ziemia nad połkniętą, niewidzialną rzeką:
Z drżenia ziemi czyż ludzie głąb nurtu docieką,
Gdzie pędzi, czy się domyślą? – […]

Pieśni ma, tyś jest gwiazdą za granicą świata!
I wzrok ziemski, do ciebie wysłany za gońca,
Choć szklane weźmie skrzydła, ciebie nie dolata,
Tylko o twoję mleczną drogę się uderzy;
Domyśla się, że to słońca,
Lecz ich nie zliczy, nie zmierzy.

Zadanie 4.1. (0–1)

Podaj autora i tytuł utworu, z którego pochodzi zacytowany fragment.

Autor: .....

Tytuł: .....

Zadanie 4.2. (0–1)

Czy w powyższym fragmencie jest mowa o modelu *myślenia linearnego*? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do przytoczonego fragmentu utworu literackiego oraz do tekstu Nicholasa Carra.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Spośród podanych określeń (A–E) wybierz i zaznacz trzy, które charakteryzują język tekstu Nicholasa Carra.

A. stosowanie wyrazów wartościujących
B. wykorzystywanie metafor
C. nagromadzenie pytań
D. przytaczanie cytatów
E. używanie wyliczeń

Zadanie 6. (0–1)

Z pierwszego zdania w ostatnim akapicie tekstu Nicholasa Carra wypisz fakt i opinię.

Fakt: .....

.....

.....

Opinia: .....

.....

.....

Tekst 2.

Barbara Zurer Pearson

Dlaczego jeden język globalny nie jest dobrym pomysłem

Możemy się zastanawiać, czy zachowanie języków lokalnych jest w ogóle ważne dla losu ludzkości. Czy powrót do mitycznych czasów sprzed zburzenia wieży Babel, gdy wszyscy ludzie na całej ziemi mówili jednym językiem, nie jest kuszący? W czasach nowożytnych pojawiło się sporo inicjatyw stworzenia uniwersalnego języka, którego przyjęcie zapewniłoby pokój na całym świecie. Esperanto, sztuczny język używany przez dwieście tysięcy osób, ma niewielkie szanse wyprzedzić pod względem popularności język angielski czy chiński. Językiem angielskim, jako pierwszym lub drugim, posługuje się jedna czwarta ludzkości. Jego rosnąca popularność jest przypisywana czynnikom naturalnym oraz wymianie handlowej, a nie – oficjalnej polityce. Dlaczego mielibyśmy spowolnić jego rozprzestrzenianie się?

Jednym z powodów jest to, że języki lokalne są najlepiej przystosowane do opisywania lokalnych problemów. Mitem jest wprawdzie, że Eskimosi używają aż stu różnych określeń na śnieg, mają ich jednak z pewnością więcej niż ludy zamieszkujące tropikalne obszary południowego Pacyfiku. W poszczególnych językach wykształciły się też terminy na określenie relacji społecznych uznanych za wartościowe w danej kulturze. Chińczycy, którzy mówią także po angielsku, dziwią się, że język angielski nie różnicuje wuja od stryja. Eva Hoffman, pisarka, wspomina, że polskie słowo „przyjaźń", które przywiozła ze sobą do Kanady, nie odpowiadało uczuciom, jakie żywili do niej kanadyjscy „przyjaciele". Trudno sobie wyobrazić język, który byłby dostosowany do wszystkich społeczeństw.

Innym argumentem za zachowaniem języków lokalnych jest ochrona różnorodności językowej i kulturowej, potrzebnej ludzkości do przeżycia. W książce *The Botany of Desire*[1] Michael Pollan dobitnie pokazuje to za pomocą analogii do zaniku różnorodności w świecie roślin. Jeden z przykładów przez niego przytoczonych dotyczy zwykłego ziemniaka. W XIX wieku ziemniaki stanowiły podstawę diety zarówno dla Irlandczyków, jak i dla mieszkańców Andów (skąd je przywieziono). W Ameryce Południowej rosły setki różnych odmian ziemniaków, a sami mieszkańcy Andów utrzymywali dość różnorodną dietę. Gdy andyjskie uprawy zaatakowała zaraza ziemniaczana, nie wpłynęło to znacząco na tamtejszą populację. W Irlandii popularność zyskał jeden gatunek ziemniaka, który wyparł inne odmiany, tak więc zaraza ziemniaczana spowodowała głód, w wyniku którego zmarło około miliona osób, a wiele tysięcy zostało zmuszonych do emigracji. Wszystko to działo się w ciągu zaledwie kilku lat. Różnorodność świata roślinnego, która ochroniła mieszkańców Andów, była nieobecna w Irlandii, co spowodowało ogromną tragedię tego kraju.

Podobna zasada ma zastosowanie w odniesieniu do języków. Wyrażają one mądrość kultur, a zróżnicowanie kulturowe jest pochodną wielu sposobów życia na ziemi. Przekonaliśmy się już, że język, którym mówimy, kształtuje nasz sposób interpretacji rzeczy i zdarzeń. Sposoby odbierania świata, ukształtowane przez znane nam języki, nie muszą ograniczać – poznanie kolejnego języka może nieco zmienić to, jak patrzymy na świat.

Gdyby istniały tylko jeden język i tylko jedno spojrzenie na świat, to brak różnorodności kulturowej zmniejszyłby naszą zdolność adaptacji do zmieniających się warunków życia, która jest cechą najsilniejszych i najodporniejszych. George Steiner, historyk kultury, obecną

dominację angloamerykańskiego sposobu patrzenia na świat nazywa selekcją nienaturalną, która grozi odcięciem nas od niezliczonych mitów stworzenia i od innych dzieł, które oferują odmienną interpretację naszego człowieczeństwa.

Na podstawie: Barbara Zurer Pearson, *Jak wychować dziecko dwujęzyczne. Poradnik dla rodziców (i nie tylko)*, tłum. Karol Chlipalski, Zofia Wodniecka, Poznań 2013.

[1] *The Botany od Desire* (ang.) – *Botanika pragnień*.

Zadanie 7. (0–1)

Na które pytanie zawarto odpowiedź w 1. akapicie tekstu Barbary Zurer Pearson? Zaznacz właściwą odpowiedź, wybraną spośród podanych A–D.

A. Dlaczego wieża Babel została zburzona?
B. Czym skutkuje brak różnorodności roślin?
C. Ilu ludzi posługuje się językiem sztucznym?
D. Czy znajomość wielu języków wpływa na postrzeganie świata?

Zadanie 8. (0–2)

Podaj dwa argumenty, którymi Barbara Zurer Pearson potwierdza w tekście sąd o korzyściach wynikających z funkcjonowania języków lokalnych.

Argument 1.: .....

.....

.....

Argument 2.: .....

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Odwołując się do tekstu Barbary Zurer Pearson, wyjaśnij, na czym polega zastosowanie analogii w argumentacji.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–2)

Przeczytaj poniższe zdanie z tekstu Barbary Zurer Pearson.

W XIX wieku ziemniaki stanowiły podstawę diety zarówno dla Irlandczyków, jak i dla mieszkańców Andów (skąd je przywieziono).

Jaka funkcja tekstu dominuje w przytoczonym zdaniu z tekstu Barbary Zurer Pearson? Zaznacz właściwą odpowiedź, wybraną spośród podanych A–D. Uzasadnij swój wybór.

A. Ekspresywna.
B. Impresywna.
C. Perswazyjna.
D. Informatywna.

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Z 4. akapitu tekstu Barbary Zurer Pearson wypisz dwa przykłady czasowników, których zastosowanie sygnalizuje wspólnotę między autorką a czytelnikami.

1) .....

2) .....

Zadanie 12. (0–3)

Napisz streszczenie tekstu Barbary Zurer Pearson, liczące 40–60 wyrazów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

Formuła 2015